

УРОК 1

Тема. Перпендикулярність прямих у просторі. Ознака перпендикулярності прямої і площини.

Мета: формувати в учнів уміння і навички доведення теорем про перпендикулярність прямих, прямої і площини; сприяти розвитку просторової уяви, продовжувати розвивати навички самостійної роботи; виховувати культуру математичного мовлення.

Обладнання. Саморобні моделі до теорем 3.1 і 3.2, кодоскоп, переносна дошка, стереометричний ящик.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент.

II. Повідомлення теми, мети уроку.

III. Вивчення нового матеріалу.

Запитання до класу

1. Які дві прямі називаються перпендикулярними?
2. Що можна сказати про взаємне розміщення прямих a і b , якщо $a_1 \parallel a$, $b_1 \perp b$, $a_1 \perp b_1$?
3. Скільки площин можна провести через дві перпендикулярні прямі?

План доведення теореми 3.1

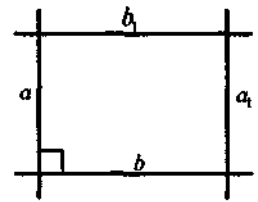
1. Ознайомитись з формулюванням теореми 3.1, побудувати в зошиті малюнок до теореми і записати умову і висновок.
2. Довести що $a_1 \perp b_1$.

1-й випадок

Якщо прямі a , b , a_1 , b_1 лежать в одній площині, доведення виконується усно за малюнком на кодоплівці.

Дано: $a \perp b$, $a \parallel a_1$, $b \parallel b_1$.

Довести: $a_1 \perp b_1$.

Доведення

Чотирикутник — паралелограм, у якого один кут прямий, тому протилежний йому кут теж прямий.

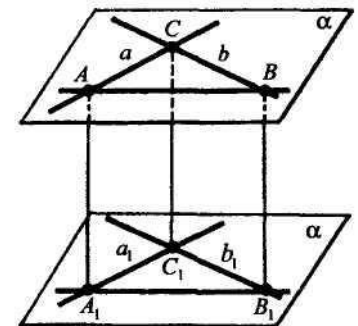
Тоді $a_1 \perp b_1$.

2-й випадок

Прямі a , b , a_1 , b_1 не лежать в одній площині. Тоді прямі a і b лежать у деякій площині α , а прямі a_1 і b_1 — у площині α_1 .

Учні самостійно доводять теорему, відповідаючи на запитання.

1. Чому $a \parallel \alpha_1$, $b \parallel \alpha_1$ і $\alpha \parallel \alpha_1$?
2. Що означає: прямі a і a_1 паралельні, прямі b і b_1 паралельні?
3. Як довести, що чотирикутники CC_1A_1A , BCC_1B_1 і AA_1B_1B — паралелограми?
4. Рівність яких фігур слід довести, щоб вивести, що $a_1 \perp b_1$?

Потім за моделлю один-два учні усно повторюють доведення теореми.

Запитання до класу

1. Чи правильні твердження:
  - якщо пряма $a \perp b$, $b \in \alpha$, то $a \perp \alpha$;
  - якщо пряма a перпендикулярна до b і c , які належать одній площині, і три прямі перетинаються в одній точці, то $a \perp \alpha$?
2. Як розміщені прямі a_1 і b_1 , якщо $a_1 \parallel a$, $b_1 \parallel b$, $b \perp a$ (a і b перетинаються)?
3. Як розміщені прямі a_1 , a_2 і площина α , якщо $a_1 \parallel a_2$, $a_1 \perp \alpha$?
4. Який трикутник називається рівнобедреним?
5. Що називається медіаною трикутника?
6. Яка властивість медіани, проведеної до основи рівнобедреного трикутника?

План доведення теореми 3.2.

1. Дати означення перпендикулярності прямої і площини.
2. Ознайомитись з теоремою 3.2, записати в зошит умову теореми і висновок.
3. Перемалювати мал. 43 з підручника [5] в зошит.
4. Довести рівність: $\Delta A_1BC = \Delta A_2BC$.
5. Довести, що ΔA_1XA_2 — рівнобедрений.
6. Назвати властивість прямої $AХ$ у ΔA_1XA_2 .

За малюнком на дошці або за моделлю один-два учні повторюють доведення теореми.

IV. Підсумок уроку.

V. Домашнє завдання.

За підручником [5]: гаї. 14, 15 (запитання 1—4). Задача 1 до § 3.